

सामाजिकदृष्ट्या वंचित किंवा कमी शिक्षित
अथवा कमी उत्पन्न गटातील गरीब बंधांना
जामीन मिळवून देणे” या केंद्र शासनाच्या
योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी जिल्हा
स्तरावर “अधिकारप्राप्त समिती
(Empowered Committee)” ची स्थापना
करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: जेएलएम-०७२३/प्र.क्र.११७/तुरुंग-२
दुसरा मजला, मुख्य इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक - २७ डिसेंबर, २०२३.

वाचा:-

- १) मा.गृह सचिव, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.१७०१३/२६/२०२३, दिनांक १९/०६/२०२३.
- २) शासन पत्र समक्रमांक दिनांक २८/०७/२०२३
- ३) गृह विभाग, शासन निर्णय समक्रमांक दिनांक १३/०९/२०२३

प्रस्तावना:-

गृह सचिव, भारत सरकार यांच्या उपरोक्त “वाचा” येथील दिनांक १९/०६/२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये दंड भरण्यास असमर्थ असलेल्या तसेच आर्थिक अडचणींमुळे जामीन मिळू शकत नसलेल्या बंधांना जामीन मिळवून देण्यासाठी केंद्र शासनाने योजना आखली असून त्याद्वारे सामाजिकदृष्ट्या वंचित किंवा कमी शिक्षित अथवा कमी उत्पन्न गटातील गरीब बंधांना त्यांच्या दंडाची रक्कम भरण्यासाठी आर्थिक पाठबळ दिल्यास किंवा त्यांना जामीन मिळवून देण्यासाठी मदत केल्यास तुरुंगातून बाहेर पडून देशाचा जबाबदार नागरिक म्हणून मुख्य प्रवाहात समावेश होण्यास त्यांना मदत होणार असल्याचे कळविले आहे. सदर योजनेची यशस्वी अंमलबजावणी करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे व मानक कार्यप्रणाली निश्चित करण्यात आली असून सदर मार्गदर्शक तत्त्वे व कार्यप्रणाली “वाचा” क्र.२ अन्वये अपर पोलीस महासंचालक व महानिरीक्षक, कारागृह व सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आवश्यक कार्यवाहीकरीता पाठविण्यात आली आहे. तसेच, सदर मार्गदर्शक तत्त्वांमध्ये नमूद केल्यानुसार उपरोक्त “वाचा” येथील अ.क्र.३ अन्वये शासन स्तरावर “देखरेख समिती (Oversight Committee)” गठीत करण्यात आली आहे. तथापि, मार्गदर्शक तत्त्वांमध्ये नमूद जिल्हा स्तरावरील “अधिकारप्राप्त समिती (Empowered Committee)” च्या रचनेबाबत क्षेत्रिय स्तरावर संभ्रम निर्माण होत असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आल्याने त्यासंदर्भात स्पष्ट सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार पुढीलप्रमाणे स्पष्टता करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय:-

केंद्र शासनाने दंड भरण्यास असमर्थ असलेल्या तसेच आर्थिक अडचणींमुळे जामीन मिळू शकत नसलेल्या बंधांना जामीन मिळवून देण्याकरीता आखलेल्या योजनेच्या यशस्वी अंमलबजावणीकरीता जिल्हा स्तरावर खालीलप्रमाणे “अधिकारप्राप्त समिती (Empowered Committee)” स्थापन करण्यात यावी.

अ.क्र.	अधिकाऱ्यांचे पदनाम	समितीचे पद
१	जिल्हाधिकारी तथा जिल्हा दंडाधिकारी	अध्यक्ष
२	सचिव, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण	सदस्य
३	पोलीस अधीक्षक	सदस्य
४	संबंधित कारागृहाचे अधीक्षक/ उप अधीक्षक	सदस्य सचिव
५	जिल्हा न्यायाधीशांचे नामनिर्देशीत सदस्य म्हणून कारागृहाशी संबंधित प्रभारी न्यायाधीश	सदस्य

सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहिल :-

- सदर समिती प्रत्येक प्रकरणी जामीन मिळविणे अथवा दंड भरणे इ.आर्थिक सहाय्याच्या आवश्यकतेचे मुल्यांकन करेल आणि घेतलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने जिल्हाधिकारी अथवा जिल्हा दंडाधिकारी सी.एन.ए. (Central Nodal Agency) खात्यातून पैसे काढून घेऊन आवश्यक कार्यवाही करेल.
- समिती एक नोडल अधिकारी नियुक्त करेल आणि गरजू बंद्यांच्या प्रकरणी त्यांना सहाय्य करण्यासाठी सामाजिक संस्थेच्या प्रतिनिधीचे/समाज सेवकाचे/जिल्हा परिविक्षा अधिकारी यांचे सहाय्य घेईल.
- सदर समिती या योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वे व मानक कार्यप्रणालीनुसार कार्यवाही करील.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३१२२७१७५६१२१९२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विनायक चव्हाण)
उप सचिव, गृह विभाग

प्रत-

- गृह सचिव, भारत सरकार, नॉर्थ ब्लॉक, नवी दिल्ली-११० ००१.
- प्रधान सचिव (अपिल व सुरक्षा), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- अपर पोलीस महासंचालक व महानिरीक्षक, कारागृह व सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- सर्व जिल्हाधिकारी तथा जिल्हा दंडाधिकारी, महाराष्ट्र राज्य.
- कारागृह उपमहानिरीक्षक, मध्य विभाग/पूर्व विभाग/पश्चिम विभाग/दक्षिण विभाग, महाराष्ट्र राज्य.
- सर्व सचिव, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण.
- संबंधित कारागृहाचे प्रभारी न्यायाधीश.
- सर्व पोलीस अधीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
- सर्व संबंधित कारागृह अधीक्षक/ उप अधीक्षक, महाराष्ट्र राज्य.
- निवडनस्ती, तुरुंग-२, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.